Szám: 50—1250/1958

SZIGORÚAN TITKOS!

Sorszám: 201.

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára figyelemmel

0824
1958. VIII. 4

6. szám

A GYERMEK- ÉS FIATALKORÚAK VÉDELMÉVEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK GYŰJTEMÉNYE

1958.

KIADJA: BM. ORSZ. RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG KIKÉPZÉSI OSZTÁLYA

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /1

Szám: 50—1250/1958

SZIGORÚAN TITKOS!

Sorszám: .....

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

6. szám

A GYERMEK- ÉS FIATALKORÚAK VÉDELMÉVEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK GYŰJTEMÉNYE

1958.

KIADJA: BM. ORSZ. RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG KIKÉPZÉSI OSZTÁLYA

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /2

Összeállította: a BM. ORFK. Bűnügyi Főosztálya.

Bevezető

Az elmúlt évben Népköztársaságunk és Pártunk komoly anyagi és kulturális támogatással segítette elő a gyermek- és ifjúságvédelem céljainak a megvalósulását. Az ország legszebb helyein számos nevelő intézetet létesítettünk és állami gondozásba vettük és vesszük azokat a gyermek és fiatalkorúakat, akik családi, szociális körülményeik, vagy helytelen nevelésük miatt az erkölcsi züllés útjára kerültek.

Az erkölcsi romlás velejárója a bűnözési-hajlam kifejlődése. Ezt bizonyítja a statisztika is, amely szerint a bűncselekmények tettesei között jelentős számban szerepelnek gyermek és fiatalkorúak.

Az ellenforradalom bomlasztó erkölcsi hatása különösképpen a gyermek és fiatalkorúak körében volt nagymérvű. Közülük sokan részt vettek az ellenforradalomban, és számos esetben fegyveresen, bandákba verődve fosztogattak.

A gyermek és fiatalkorúak bűnözésének csökkentése végett a rendőrség valamennyi szervének alaposabb munkát kell kifejtenie, mert az eddigi ifjúságvédelmi munka nem tudta megakadályozni, hogy a bűncselekmények elkövetésében az ifjúság száma ne emelkedjék

A Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány létrehozta az Országos Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanácsot, amelynek főfeladata, hogy vezesse, irányítsa a különböző szakminisztériumok, országos főhatóságok és társadalmi szervek ifjúságvédelmi munkáját. A gyermek és fiatalkorú bűnözés elleni küzdelem azonban nemcsak a különböző állami és társadalmi szerveknek a feladata, hanem a rendőrségé is.

Az ellenőrzések tapasztalatai viszont azt bizonyítják, hogy szerveink nem foglalkoznak eléggé a fiatal és gyermekkorúak rendőri vontakozású problémáival. Sok esetben nem ismerik megfelelően az érvényben lévő gyermek és fiatalkorúakkal kapcsolatos jogszabályokat.

Ennek a gyűjteménynek az a célja, hogy összefoglalja a gyermek és fiatalkorúak védelmét szolgáló legfontosabb büntetőjogi és igazgatási jogszabályokat, hogy az elvtársak a jövőben az ismertetett jogszabályok alapján nagyobb lendülettel és elmélyüléssel foglalkozzanak a gyermek és fiatalkorúak ügyeinek, kérdéseinek a megoldásával.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /5

A Belügyminiszterhelyettes 8—402. sz. utasítása a gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos rendőri munka szabályozása tárgyában. (Megjelent 1957. 10. sz. RUT-ban.)

Az 1956. évi 8-as sz. RUT-ban megjelent 50—832/1956. BM. sz. utasításommal meghatároztam a gyermek és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatokat.

Az ellenforradalmi események különösen felhívták a figyelmet arra, hogy az eddigieknél sokkal nagyobb gondot kell fordítani rendőri szerveinknek a gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos feladatok megoldására. Az ellenforradalmi demagógia, mely leginkább a nacionalizmus és a sovinizmus jelszavaival lépett fel, nagymértékben befolyásolta a fiatalkorúakat. Ennek következtében sikerült a fiatalok egyrészét az ellenforradalmi célkitűzések szekértolóiként felhasználni.

Mind az ellenforradalmi, mind pedig az egyéb bűncselekmények elkövetői között jelentős számban találhatunk olyan fiatalkorúakat, akiknek a szülői házban való nevelésük — a szülők elhalálozása, rendezetlen családi, vagy az anyagi körülmények, az apa iszákossága, az anya erkölcstelen életmódja, vagy egyéb más okok miatt — nem volt megfelelően biztosítva. Ezek a fiatalkorúak a családi kötelékben ért sérelmeik miatt esetenként a társadalom ellen fordulnak, és a népi demokratikus rendszer ellen támadnak, illetve könnyen társaikká válnak a magukat bűncselekmények elkövetéséből fenntartó bűnöző személyeknek.

Az elmúlt évek bűnügyi statisztikája komoly figyelmeztetést jelent rendőri szerveink számára. A bűncselekmények elkövetői között ugyanis — akár a társadalomra legveszélyesebb bűncselekményeket is vizsgáljuk — jelentős számban találunk gyermek- és fiatalkorúakat.

Az ellenforradalmi események következtében újabban jelentkező nagymérvű erkölcsi lazulás elsősorban a gyermek és fiatalkorúak körében érezteti káros hatását.

Kormányunk az ország gazdasági erején felül is jelentős anyagi áldozatot hozott korszerűen berendezett otthonok, nevelőintézetek, átmeneti otthonok és más hasonló intézmények fenntartása érdekében. A gyermek- és fiatalkorúak védelme azonban nemcsak az állami szervek, hanem az egész társadalom feladata. Csakis akkor lehet a gyermek- és fiatal-

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /6

korúak védelme érdekében hathatós eredményeket elérni, ha a ma még jelentős probléma megoldásában valamennyi társadalmi szervezet segítséget nyújt.

Rendőri szerveinknek is az eddigieknél fokozottabban, jelentőségéhez mérten kell a gyermek- és fiatalkorúak védelme kérdésével foglalkozniok. Az ezzel kapcsolatos feladatok a rendőrség egységes feladatai, azok megoldásában valamennyi szakág összehangolt tevékenységére szükség van.

Figyelemmel azonban arra, hogy a társadalom egyik legfőbb érdeke — ezen a téren — a gyermek és fiatalkorú bűnözés megakadályozása, szükségessé vált a korábban érvényben lévő 20—832/1956. BM. sz. utasítás módosítása.

A gyermek- és fiatalkorúak védelmének ellátása érdekében az alábbiakat rendelem el:

1. A gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok ellátását a rendőrség bűnügyi szolgálata szerves részévé kell tenni.

2. A gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos feladatok irányí ásával és ezeknek a feladatoknak ellátásával a BM. ORFK. Bűnügyi osztályát, a megyei rendőrfőkapitányságok bűnügyi osztályát, valamint a városi és járási rendőrkapitányságok bűnügyi alosztályát bízom meg.

3. A feladatok szervezetszerű ellátására a BM. ORFK. Bűnügyi osztálya szervezetében függetlenített, fiatalkorú bűnözéssel foglalkozó főe őadói státuszt rendszeresítek.

A megyei rendőrfőkapitányságokon a bűnügyi osztály szervezetén belül rendszeresített elvi előadók foglalkozzanak a gyermek- és fiatalkorúak bűnözéseinek kérdéseivel. A városi és járási rendőrkapitányságokon a bűnügyi alosztályvezető által — a szükségnek megfelelően — esetenként megbízott nyomozó jár el.

4 Olyan bűncselekmények nyomozásánál, melyekben fiatalkorú terhelt szerepel, a Büntető Perrendtartásban — a fiatalkorúakra előírt szabályok — minden esetben történő betartásán kívül arra kell ügyelni, hogy a nyomozást gyakorlott, lehetőség szerint pedagógiai tapasztalattal, vagy pedagógiai érzékkel rendelkező nyomozók végezzék.

A rendőrség bűnügyi szolgálata a gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos feladatokat az alábbiak szerint látja el:

a) Meg kell vizsgálni a területet a bűnügyi statisztikai adatok alapján. Melyek azok a bűncselekménykategóriák, amelyeknél a fiatalkorúak részvétele az elkövetők között a legmagasabb. Kik az elkövetett bűncselekmények fiatalkorú tettesei, milyen körből kerültek ki, mi volt a bűnözés útjára lépésük oka, stb.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /7

b) Meg kell teremteni az együttműködést a bírói, ügyészi, gyámügyi és társadalmi (MNDSZ, KISZ, Hazafias Népfront, Pedagógus Szakszervezet, Szülői Munkaközösség, stb.) szervezetekkel. Az együttműködésnek különösen arra kell irányulnia, hogy közös erővel vegyék fel a harcot a fiatalkorúak bűnözését elősegítő okok megszüntetése érdekében. Ennek keretében oda kell hatni, hogy az illetékes államigazgatási szervek létesítsenek olyan szórakoztató és sportlehetőségeket, melyekben a fiatalkorúak — anyagi megerőltetés nélkül — hasznos elfoglaltságot találnak maguknak. Folyamatosan gondoskodni kell arról, hogy az ifjúság nevelését szolgáló filmek megfelelően széleskörben vetítésre kerüljenek, és azokat a fiatalkorúak megnézzék.

c) Szoros kapcsolatot kell tartani a hatósági területen lévő és a Művelődésügyi Minisztérium által fenntartott intézmények (átmeneti otthonok, nevelőintézetek, stb.) igazgatóival. Ezeket az intézményeket a gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos munkát ellátó nyomozó elvtársak rendszeresen látogassák és nyújtsanak segítséget az intézményen belül felmerült és rendőri beavatkozást igénylő kérdések megoldásához.

A BM. ORFK. Bűnügyi Főosztálya keretében szervezett fiatalkorú bűnözéssel foglalkozó főelőadó tartson kapcsolatot a Művelődési Minisztérium illetékes osztályával, valamint a Legfőbb Ügyészség illetékes előadójával. A megyei rendőrfőkapitányságok bűnügyi osztályának fiatakorú bűnözéssel foglalkozó előadója tartson kapcsolatot a megyei tanács oktatási osztályával, a járási kapitányságok bűnügyi alosztályvezetője pedig a járási tanács gyámügyi előadójával.

d) A tanács végrehajtó bizottságok gyámügyi előadói útján gondoskodni arról, hogy a bíróság ifjúság elleni bűntett miatt vonja felelősségre azokat a személyeket, akik nevelési, vagy gondozási kötelezettségüket szándékosan elhanyagolják, s ezzel a rájuk bízott gyermekeket, vagy fiatalkorúakat erkölcsi züllésnek teszik ki, vagy döntő mértékben okozójává válnak, hogy azok bűncselekményeket követnek el. Az igazságügyi szervekkel meg kell beszélni, hogy arra alkalmas esetekben a fiatalkorúakat felbújtó, bűncselekményre vivő felnőttek ügyének tárgyalását széles nyilvánosság előtt tartsák meg.

e) Az ellenőrzés alá kerülő nyilvános helyeken (vendéglők, mulatók, pályaudvarok, sportpályák, mozik) különös gonddal figyelják, hogy a megjelenő gyermekek és fiatalkorúak milyen viselkedést tanúsítanak. Pl. szeszesitalt fogyasztanak-e, tiltott filmelőadásokon megjelennek-e, verekedést és más szabálysértést kezdeményeznek-e.

f) Azokat a gyermekeket és fiatalkorúakat, akik bűncselekményt követtek el, vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja alatt

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /8

állnak, mindenre kiterjedően ki kell hallgatni és velük szemben türelmes és megértő magatartást kell tanúsítani. A kihallgatás során ki kell térni arra a körülményre, hogy mi okozta a bűncselekmény elkövetésében való részvételt és szabadlábon hagyás esetén az erkölcsi züllés veszélye továbbra is fennáll-e. Egyben javaslatot kell tenni az elkövetett cselekmény súlyához mérten zárt intézetbe való utalásra, vagy a gyermek és fiatalkorúakra kiszabható enyhéb büntetés kiszabására. A kihallgatásoknál biztosítani kell a szülő, gyám, vagy pedagógus jelenlétét, kivéve — ha az ügyben érdekeltség áll fenn részükről.

g) Nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a gyermekek és fiatalkorúak felnőtt bűnözők hatása alá ne kerülhessenek és azok társaságát ne keressék. Pl. fiatal leányok vendéglőkben, utcákon olyan prostituáltak társaságában jelennek meg, akik anyagi ellenszolgáltatás fejében férfiak részére kerítik őket.

h) A tanácsi és társadalmi szervek vezetőit tájékoztatni kell a gyermek- és fiatalkorúak bűnözésben való részvételének mértékéről. Kérni kell a társadalmi szervek segítségét, hogy nevelőmunkával gyakoroljanak hatást az erkölcsi züllés káros jelenségeinek felszámolása érdekében.

i) A munkában aktív szerepe van a közrendvédelmi szolgálatnak különösen az alábbi feladatok rész elvégzésében:

1. Be kell kísérni Budapesten a gyermekszobára, vidéken a központi ügyeletre az eltévedt, vagy csavargó gyermekeket, továbbá azokat a garázda, verekedő, járókelőket sértegető, a közlekedés szabályait megszegő, hazárdjátékot űző, kolduló, hajléktalan és felügyelet nélkül élő gyermekeket és fiatalkorúakat, akiknek gyermekvédelmi otthonban történő elhelyezése szükséges.

2. A gyermekszobára (ügyeletre) bekísért gyermekeket, fiatalkorúakat csak az adatok felvételéhez és a szülők vagy azokat helyettesítő személyek behívásához feltétlenül szükséges időre, de legfeljebb a bekíséréstől számított 8 órai időtartamra lehet visszatartani.

Tilos a gyermeket (fiatalkorúakat) csavargókkal, bűnözőkkel, ittas emberekkel egy helyiségben elhelyezni.

3. A gyermekszobára vagy ügyeletre kísért, felügyelet nélküli gyermekeket, fiatalkorúakat a szülőknek, vagy azokat helyettesítő személyeknek kell átadni.

4. A hajléktalanokat, vagy akiknek szülei nem találhatók, továbbá akiket állandó lakhelyüktől távollévő ügyeletre gyermekszobára kísértek és így a szülőknek való átadásuk nem lehetséges, a tanácsi vb. gyámügyi szervén keresztül a megyei átmeneti gyermekvédő otthonba kell beutalni.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /9

5. Azokat a fiatalkorúakat és gyermekeket, akik bűncselekmény elkövetésével gyanúsítottak, illetőleg bűncselekményt követtek el, a BM. járási (városi, kerületi) rendőrkapitányság ügyeletére — Budapesten a Gyermekvédelmi Osztályra — kell bekísérni és a szükséges eljárást foganatosítani. Velük szemben az érvényben lévő jogszabályok szerinti személymotozás foganatosítható. Amennyiben szüleik ismertek, a személymotozást azok jelenlétében kell végrehajtani.

6. Az ügyeletre, illetőleg a gyermekszobára kísért gyermekeket és fiatalkorúakat meg kell vizsgáltatni orvossal és betegség esetén gyógykezelésükről gondoskodni kell. Bekísérés alkalmával, valamint a gyermekszobán, ügyeleten, a gyermekekkel és fiatalkorúakkal szemben gondos, figyelmes magatartást kell tanúsítani.

7. A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, illetőleg bűncselekményt elkövetett fiatalkorút a vizsgálat lefolytatása után az ügyészségre a rendőr köteles átkísérni.

8. Intézetből megszökött, vagy csavargáson ért gyermeket és fiatalkorút, ha a szülők lakóhelye nem állapítható meg, községekben a tanácsi vb. elnökhelyetteséhez, városban a tanácsi vb. gyámügyi előadójához kell elkísérni. A szökött fiatalkorút (vagy csavargót) amennyiben szüleinek adatai megállapíthatók) név, lakhely) a rendőrség szülei lakására köteles kísérni. Ha a szülők adatai nem állapíthatók meg, az intézetbe kell visszaszállítani. Az utazási költségről — a Művelődésügyi Minisztérium vonatkozó utasítása értelmében — a beutaló tanácsi szerv köteles gondoskodni. Az intézetből történő szökéseknél minden esetben alaposan tisztázni kell a szökés körülményeit, a szökést elősegítő okokat meg kell állapítani és a megállapításokat a további szökésnek megakadályozására fel kell használni.

9. Ha a körzeti megbízott, járőr, őrszem, vagy rendőrség más tagja éjszakai órákban talál olyan hajléktalan, vagy felügyelet nélküli gyermeket, akiknek szüleik nem a feltalálási helységben laknak, a járási (városi, kerületi) rendőrkapitányságra, őrsre, illetve ezek hiányában a kmb. hivatali helyiségébe kell kísérni.

Ilyen esetben haladéktalanul gondoskodni kell a gyermekeknek a tanács segítségével történő azonnali haza, vagy a megyei gyermekotthonba való szállításáról.

10. A terheltként felelősségrevont szülők ellen vezetett nyomozás során a rendőri szervek tüzetesen vizsgálják meg annak családi körülményeit, különös tekintettel arra, hogy szabadságvesztés esetén kiskorú gyermekeiről milyen módon tudnak, illetve szándékoznak gondoskodni. Amennyiben az anya kijelentéséből, magatartásából, vagy egyéb körülményeiből arra lehet következtetni, hogy a kiskorú gyermekek elhelyezése

nincs biztosítva, erről a körülményről és a szülő ellen elrendelt nyomozásról írásban haladéktalanul értesíteni kell a lakóhely szerinti illetékes tanácsi végrehajtó bizottság oktatási osztályának gyámügyi előadóját (községekben a VB. elnökhelyettest.) Az értesítés megtörténtét, a nyomozás befejezésével az ügyiraton fel kell tüntetni.

11. Abban az esetben, ha a jogerősen elítélt szülőknek szabadság vesztés büntetés letöltése végett rendőri előállítása válik szükségessé és nem történt megfelelő gondoskodás 16 éven aluli gyermekeiről, az előállítással egyidőben a gyermekeket a községekben a VB. elnökhelyettes-hez, járási székhelyeken és városokban (kerületekben) a gyámügyi előadóhoz kell kísérni további intézkedés végett. Ugyanígy kell eljárni abban az esetben is, ha az anya szabadságvesztés büntetésének letöltése végett a büntetésvégrehajtási előadónál jelentkezik és gyermekeit magával viszi, vagy lakásán bezárva hagyta. Ebben az esetben a büntetésvégrehajtási előadó értesítésére a gyermeket a rendőrség köteles (önkéntes rendőrrel) a gyámügyi hatósághoz kísértetni.

12. A jogerősen elítélt fiatalkorúakat a helybeli letartóztató intézetbe (javító, nevelőintézetbe) a büntetésvégrehajtó szervek kötelesek kísérni. Amennyiben a letartóztató intézet nem az eljáró bíróság székhelyén van, a bekísérést — bírósági felhívásra — a rendőrség köteles elvégezni.

A fiatalkorúak és a rendőrök utazásához szükséges összeget a területileg illetékes rendőri szerv előlegezi, s a bíróság az átadáskor megtéríti.

13. Megszervezni a hajléktalan és felügyelet nélküli gyermekek, fiatalkorúak felderítését.

14. Rendszeresen értékelni a gyermekek és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos munka eredményeit és hiányosságait.

15. A házfelügyelők és társadalmi aktívák segítségével felkutatni azokat a szülőket, illetőleg a szülőt helyettesítő személyeket, akik életmódjukkal züllesztő hatással vannak a gyermekekre és a szükséges intézkedések megtétele céljából az őrsparancsnoknak jelenteni, indokolt esetben ifjúság elleni bűntett miatt ellenük eljárást kezdeményezni.

16. Megkövetelni a házfelügyelőktől, hogy ha a ház területén hajléktalan, csavargó gyermekeket találnak, kísérjék az őrsre, valamint tegyenek jelentést azokról a szülőkről, akik gyermekeiket rendszeresen felügyelet nélkül hagyják.

17. Figyelni azoknak a gyermekeknek lakóhelyükön tanúsított magatartását, akiknek büntetésük letöltését a bíróság felfüggesztette, vagy akik nevelőintézetből tértek haza, valamint a bíróság által próbára bocsátottakat.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /11

18. Megakadályozni, hogy a gyermekek és fiatalkorúak a utcákon, pályaudvarokon, sportpályákon, parkokban, színházakban és egyéb a közönség részére nyitvaálló helyeken kolduljanak, vagy egyéb módon zavarják a közrendet.

19. Megelőzni, hogy a gyermekek és fiatalkorúak közlekedési szabálysértéseket kövessenek el.

Tájékoztatásul közlöm, hogy a kiskorúak erkölcsi züllésének és bűnözésének megelőzése érdekében a gyámhatóságok által tett intézkedések eredményességének biztosítása céljából a gyermekek és fiatalkorúak védelmével foglalkozó országos főhatóságok és tömegszervezetek irányításával széles társadalmi ellenőrzés jött létre.

A társadalmi ellenőrzésre megyei, budapesti, valamint járási, városi, kerületi szinten gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok községekben, városokban, városi kerületben pedig ezen belül gyermekvédelmi egységek alakultak, illetve alakulnak. A bizottságokat, illetőleg egységeket országos viszonylatban a Művelődésügyi Minisztérium szervezi és irányítja.

Budapesten a Gyermekvédelmi Osztályon belül a gyermekek és fiatalkorúak ideiglenes elhelyezése és gondozásba vétele céljából gyermekszobát kell létesíteni.

A gyermekszoba dolgozói a rendőrség állományába tartóznak. E személyek lehetőleg pedagógiai képzettséggel vagy gyermeknevelés terén tapasztalatokkal rendelkezzenek. A gyermekszoba ellátmányozása a BM. anyagi szerveinek feladata.

A gyermekszoba dolgozóinak segítségére a társadalmi aktívákból ügyeletet kell szervezni, akik szolgálati idejük alatt a bekísért gyermekekkel foglalkoznak és egyéb tényekedésükkel nyújtanak segítséget az ott dolgozóknak.

A Budapesti Rendőrfőkapitányságon a gyermek- és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos feladatokat továbbra is a Gyermekvédelmi Osztály végzi.

A közrendvédelmi szervek 20—832/1956. sz. utasításommal rendszeresített havi jelentési kötelezettsége megszűnik. Ehelyett a Bűnügyi osztály a rendszeresített havijelentések keretében köteles beszámolni a fiatalkorú-bűnözés helyzetéről, a bekísért előállított gyermekek, fiatalkorúak számáról, az intézkedések okairól, a hó folyamán szerzett tapasztalatokról, a társadalmi és államigazgatási szervekkel való együttműködés eredményéről.

Jelen utasításommal ellentétes korábban kiadott rendelkezések az utasítás megjelenésével egyidejűleg hatályukat vesztik.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /12

Utasításomat a teljes személyi állomány előtt oktatás tárgyává kell tenni.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /13

A Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány 62/1957. (IX. 24.) számú rendelete, Országos Gyermek és Ifjúságvédelmi Tanács létesítéséről. (Megjelent Magyar Közlöny 104. számában 1957. IX. 24.)

1. §.

(1) A magyar gyermek- és ifjúságvédelem hatékonyabbá tétele érdekében Országos Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanácsot (a továbbiakban Tanács) kell létesíteni.

(2) A Tanács a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelve működik.

2. §.

A Tanács feladata a gyermek- és ifjúságvédelem egyes feladataival foglalkozó különböző szervek munkájának összehangolása elvi, szervezeti és gazdasági vonatkozásokban. Ebben a feladatkörben a Tanács

a) különös gonddal tanulmányozza és az illetékes állami, valamint társadalmi szerveknek feltárja azokat az okokat, amelyek a fiatalkorúak erkölcsi fejlődését veszélyeztethetik, vagy erkölcsi züllésüket idézhetik elő,

b) folyamatosan tájékozódik a gyermek- és ifjúságvédelem országos helyzetéről és a szükséges intézkedésekre felkéri az illetékes szerveket, illetőleg megfelelő jogszabályi rendelkezés hozatalára előterjesztést tesz a Minisztertanácshoz,

c) figyelemmel kíséri a gyermek- és ifjúságvédelemre vonatkozó minisztertanácsi rendelkezések végrehajtását,

d) dönt a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatban felmerült kérdésekben, az egyes minisztériumok és országos hatáskörű szervek között felmerült vitás kérdéseket — véleményének közlése mellett — döntésre a Minisztertanácshoz felterjeszti,

e) előmozdítja a gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények létesítését,

f) segíti és szorgalmazza a gyermek- és ifjúságvédelem kérdéseinek tudományos feldolgozását, szakemberek képzését és szervezi a hazai, valamint nemzetközi tapasztalatok cseréjét,

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /14

g) segíti egészséges társadalmi közvélemény kialakítását a züllés veszélyével szemben, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos egyéb kérdésekben,

h) javaslatot tesz a gyermek- és ifjúságvédelem gyakorlati és tudományos munkájában kitűnt személyek jutalmazására.

3. §.

(1) A Tanács elnökét — a Minisztertanács elnökhelyettesei közül — továbbá titkárát a Minisztertanács nevezi ki.

(2) A Tanács ügyvitelének ellátásával járó titkársági teendőket — a Tanács közvetlen irányítása mellett — a Művelődésügyi Minisztérium gyermek- és ifjúságvédelmi osztályának erre a célra szervezett részlege látja el.

4. §.

(1) A Tanácsnak 20 állandó tagja lehet.

(2) A Tanács állandó tagjait a gyermek- és ifjúságvédelem kérdéseiben jártas szakemberek közül

a Művelődésügyi Minisztérium
az Egészségügyi Minisztérium
a Belügyminisztérium
az Igazságügyminisztérium
a Munkaügyi Minisztérium
a Pénzügyminisztérium
a Legfőbb Ügyészség
a Budapesti Orvostudományi Egyetem I. sz. Gyermekklinikája
a Gyermeklélektani Intézet
a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola
a Pedagógiai Tudományos Intézet
a Fővárosi Tanács
a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége
a Pedagógusok Szabad Szakszervezete
az Orvosegészségügyi Dolgozók Szakszervezete
a Kommunista Ifjúsági Szövetség
a Magyar Nők Országos Tanácsa
a Magyar Úttörők Szövetsége
a Magyar Vöröskereszt

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /15

a Hazafias Népfront Országos Tanácsának
javaslata alapján a Tanács elnöke nevezi ki.

(3) A Tanács elnöke a Tanács egyes feladatainak kidolgozására és megoldására szakbizottságokat alakíthat és a Tanács, valamint a szakbizottságok munkájában az állandó tagokon felül további szakembereket is bevonhat.

(4) A Tanács elnöke, titkára és tagjai díjazásban nem részesülnek.

5. §.

(1) A minisztériumok és országos hatáskörű szervek kötelesek a Tanács megkeresésére a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos intézkedéseikről, terveikről és a rendelkezésükre álló adatokról tájékoztatást adni.

(2) A gyermek- és ifjúságvédelmet érintő minisztertanácsi előterjesztések, miniszteri rendeletek és egyes feladatait átfogóan szabályozó miniszteri utasítások tervezeteire a Tanács véleményét előzetesen ki kell kérni.

6. §.

A Tanács működésével járó költségek fedezetét a Művelődésügyi Minisztérium költségvetésében kell biztosítani.

7. §.

(1) A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

(2) Az Országos Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanács felállítása tárgyában kiadott 6700/1948. (VIII. 4.) Korm. számú rendelet hatályát veszti.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /16

Művelődésügyi Minisztérium 95—30/1957. sz. rendelete, az erkölcsi züllés útjára lépett kiskorúak intézeti elhelyezéséről. (Megjelent: 1957. VII. 30.)

Az elmúlt évek során gyakran jelentkezett az a kívánság, hogy azokat az erkölcsi züllés útjára lépett kiskorúakat, akiknek nevelése, illetőleg megjavítása iskolai, gyermekotthoni, vagy ifjúsági nevelő otthoni nevelés útján nem biztosítható, olyan intézetbe helyezzük el, ahol szigorúbb körülmények között, speciális nevelési módszerek segítségével foglalkoznak velük. Különösen olyan kiskorúak vonatkozásában terjesztettek elő ilyen kérelmet a gyámhatóságok, akik nagyfokú erkölcsi züllésről tettek tanúságot, azonban bűncselekmény elkövetése hiányában bírói úton történő felelősségrevonásukra nem kerülhetett sor. Ezek a kiskorúak — minthogy részükre külön intézetet biztosítani nem tudunk — állami gondozásba vételük esetén akár gyermekotthonba, akár nevelőszülőkhöz kerültek, környezetükre, így természetesen a helyes erkölcsi érzékkel rendelkező s kifogástalan magatartást tanúsító kiskorúakra is káros hatással voltak. Különösen megmutatkozott és súlyos következményekkel járt ez az ellenforradalmi események idejében.

E rendkívül fontos s egyre sürgetőbben jelentkező kérdés ideiglenes megoldása érdekében az alábbiak szerint kell eljárni:

1. Azokat az erkölcsi züllés útjára lépett 12 éven felüli kiskorúakat, akik a jelen utasítás 11. pontja értelmében létrehozott Bizottság megítélése szerint az erkölcsi züllés olyan fokán állnak, hogy megjavításuk a gyámhatóság rendelkezésére álló eszközökkel nem biztosítható, a 955—84/1954. O. M. számú utasítás 77. §. d) pontja alapján az illetékes gyámhatóság állami gondozásba veszi.

2. A gyámhatóság az állami gondozásba vételt elrendelő véghatározat rendelkező részében a Bizottság döntésére hivatkozva javasolja:
a) a 12 éven felüli tanköteles kiskorúak zártabb intézeti,
b) a tankötelesekoron túli kiskorúak ipari, vagy mezőgazdasági munkára nevelőintézeti elhelyezését.

3. A Bizottság döntése alapján zártabb, vagy munkára nevelő intézeti elhelyezésre javasolt s állami gondozásba vett kiskorúnak tartásra köteles hozzátartozóival szemben a gyámhatóság gondozási díjat általában nem állapít meg, kivéve ha a tartásra köteles hozzátartozók igen

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /17

jó anyagi körülmények között élnek és más gyermekek tartásáról nem gondoskodnak.

4. A véghatározat indoklási részében a gyámhatóság részletesen felsorolja azokat a körülményeket, amelyek a kiskorú súlyos erkölcsi züllésére mutatnak s amelyek szükségessé teszik zártabb, vagy munkára való intézeti elhelyezését.

5. A gyámhatóság az erkölcsi züllés miatt állami gondozásba vett kiskorút haladéktalanul beutalja az illetékes megyei (fővárosi) Gyermekvédő Otthonba. Egyidejűleg megküldi a Gyermekvédő Otthonnak az állami gondozásba vételt elrendelő véghatározat két példányát, a környezettanulmányt s a Bizottság ülésén felvett jegyzőkönyvet.

6. A megyei (fővárosi) Gyermekvédő Otthon a kiskorú felvétele után a helyi iparitanuló intézettől írásbeli véleményt kér arra nézve, hogy az ipari munkára nevelő intézeti elhelyezésre javasolt kiskorú alkalmas-e ipari képzésre. Az Iparitanuló Intézet a kiskorúval folytatott beszélgetés és a rendelkezésre álló írásbeli anyag alapján ad véleményt.

7. A megyei (fővárosi) Gyermekvédő Otthon az 5. pontban felsorolt iratokat — az egyik véghatározat kivételével — további intézkedés végett felterjeszti a Művelődésügyi Minisztérium Gyermek- és ifjúságvédelmi osztályára, illetőleg — ha a javaslat olyan intézetbe történő elhelyezésre irányul, amely a Munkaügyi Minisztérium felügyelete alatt áll — a Munkaügyi Minisztérium Helyiipari Csoportjához.

A helyi iparitanuló intézet megítélése szerint ipari képzésre alkalmatlan kiskorú intézeti elhelyezése érdekében a Munkaügyi Minisztériumhoz felterjesztéssel élni nem szabad.

8. Az illetékes megyei (fővárosi) Gyermekvédő Otthon — a Művelődésügyi, illetőleg Munkaügyi Minisztérium beutaló értesítésre alapján — 8 napon belül gondoskodik a kiskorúnak a megjelölt intézetbe szállí ásáról. A gyermek elhelyezéséről egyidejűleg tájékoztatja az illetékes gyámhatóságot.

9. Erkölcsi züllés miatt akkor is elrendelhető az állami gondozásba vétel, ha a kiskorú munkaviszonyban áll. Ebben az esetben a munkaviszony megszüntetéséről a gyámhatóság, vagy az intézeti gyám gondoskodik.

10. A korábban már állami gondozásba vett, s gyermekotthonba, ifjúsági nevelőotthonba, nevelőszülőknél, vagy egyéb helyen elhelyezett erkölcsi züllésnek indult kiskorúak esetében is fentiek szerint kell eljárni.

11. Az erkölcsi züllés útjára lépett kiskorú meghallgatása, magatartásának értékelése s a vele szemben követendő további eljárás meghatározása céljából a gyámhatóság esetenként bizottságot hív össze.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /18

A bizottság tagjai:

a) az illetékes elsőfokú gyámügyi előadó, továbbá
b) a rendőrség
c) a Pedagógus Szakszervezet és
d) a KISZ képviselője.

12. A bizottság eljárása:

A gyámügyi előadó útján előzetesen tájékozódik a kiskorú magatartásáról. Maga elé idézi a kiskorút s meghallgatja életkörülményeire, magatartására és érdeklődési körére vonatkozóan.

A lehetőséghez képest megállapítja — esetleg szakemberek bevonásával — hogy a kiskorú alkalmas-e ipari, vagy mezőgazdasági képzésre.

A rendelkezésre álló írásbeli anyag, valamint a meghallgatás alapján zárt ülésen határozatot hoz abban a kérdésben, hogy a gyermek érdekében szükségesnek tartja-e a zártabb intézeti, illetőleg munkára nevelő intézeti elhelyezést és azt javasolja-e, hogy a kiskorú további fejlődése szempontjából az ipari vagy mezőgazdasági képzésben történő bekapcsolását látja célszerűnek. A határozatot közli a kiskorúval. Amennyiben a kiskorú megjavítása érdekében zártabb intézeti, vagy munkára nevelő intézeti elhelyezést javasol, tájékoztatja a kiskorút arról, hogy azt az intézetet, amelyben további nevelésére sor kerül a Művelődésügyi, illetőleg Munkaügyi Minisztérium fogja kijelölni s az intézeti elhelyezés addig tart, amíg megjavulásának komoly jelét nem adja. Az ülésről jegyzőkönyvet vesz fel, s azt a kiskorúval is aláíratja.

13. Az erkölcsi züllés miatt állami gondozásba vett kiskorúak elhelyezése szempontjából az alábbi intézetek vehetők figyelembe:

a) **Kalocsa,** 12 éven felüli tanköteles korú fiúgyermek,
b) **Aszód,** 14 éven felüli ipari képzésre alkalmas fiúgyermekek,
c) **Gyulareteme** 14 éven felüli mezőgazdasági képzésre alkalmas fiúgyermekek,
d) **Rákospalota,** 14 éven felüli ipari képzésre alkalmas leánygyermekek,
e) **Esztergom,** 14 éven felüli háziipari képzésre alkalmas leánygyermekek számára.

Tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló intézeti férőhelyek száma korlátozott, csak azokat a kiskorúakat javasolja a Bizottság zártabb intézeti, vagy munkára nevelő intézeti elhelyezésre, akiknek megjavítását a gyámhatóság egyéb eszközökkel eredménytelenül megkísérelte, vagy akiknek erkölcsi züllése olyan súlyos mértékű, hogy a gyámhatóság rendelkezésére álló eszközök alkalmazása eleve kilátástalannak látszik.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /19

14. Az erkölcsi züllés miatt intézetbe utalt kiskorú számára a megfelelő ipari szakmát, illetőleg mezőgazdasági ágat a helyi lehetőségek figyelembevételével — a kiskorúval történt beszélgetés alapján az intézet igazgatója választja ki.

Felhívom, hogy jelen utasításomról az elsőfokú gyámhatóságokat haladéktalanul tájékoztassa s az utasításban foglaltak helyes végrehajtását helyszíni ellenőrzései során kísérje figyelemmel.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /20

Siós esetén kísérés a [illegible]
dolga normálisnetre is!
Utasítás utalvánnyal!

A Művelődésügyi Miniszter és az Igazságügyminiszter 42/1957. (M.K. 7.) M.M. számú együttes utasítása a szabadságvesztésbüntetésre ítélt, illetőleg előzetes letartóztatásba helyezett anyák gondozás nélkül maradt kiskorú gyermekeinek elhelyezése és a jogerősen elítélt fiatalkorúak javítónevelő intézetbe szállítása tárgyában.

(Megjelent Művelődésügyi Közl. 7. számában 1957. jún. 1.)

A szabadságvesztésbüntetésre ítélt anyák gondozás nélkül maradt kiskorú gyermekeinek elhelyezését és a jogerősen elítélt fiatalkorúak javító-nevelő intézetben szállítását — az Országos Rendőrfőkapitányság vezetőjével egyetértésben — az alábbiak szerint szabályozzuk:

1. Bármely bűncselekmény elkövetésével gyanúsított anya ellen vezetett rendőrségi nyomozás a családi körülmények vizsgálata során kiterjed arra is, hogy az anyának van-e kiskorú gyermeke és arról szabadságvesztés-büntetésre ítélése, illetőleg előzetes letartóztatásba helyezése esetén milyen módon tud, illetőleg szándékozik gondoskodni. A rendőrség megállapításának eredményét a nyomozati jegyzőkönyvben feltünteti.

2. Kiskorú gyermek anyja ellen eljáró büntetőbíróság az előzetes letartóztatás elrendeléséről, illetőleg a szabadságvesztésbüntetést kimondó jogerős ítélet meghozataláról egyidejűleg értesítést küld az anya lakóhelye szerint illetékes járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztályának (Budapesten az oktatási osztálynak), ha a gyermek megfelelő elhelyezését, illetőleg gondozását biztosítva nem látja.

Az értesítés tartalmazza: az anya nevét és lakóhelyét, a szabadságvesztésbüntetés indokát (jogerős elítélésről vagy előzetes letartóztatásról van-e szó) és időtartamát, továbbá az anya gondozása alatt álló gyermekek nevét és lakóhelyét.

3. A bíróság által értesített tanácsi igazgatási (oktatási) osztály (gyámügyi előadó) haladéktalanul gondoskodik a kiskorú megfelelő elhelyezéséről. Az elhelyezést szükség esetén állami gondozásbavétel útján oldja meg.

4. Ha a szabadságvesztésbüntetésre ítélt anya a szabadságvesztésbüntetése letöltése végett a büntetésvégrehajtási előadónál jelentkezik és

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /21

gyermekét is magával viszi, vagy lakásán bezárva hagyja, a büntetés-végrehajtási előadó rövid úton felhívja a rendőrséget, hogy a gyermeket a községi tanács végrehajtó bizottságának gyámügyekkel foglalkozó ügyintézőjéhez, illetőleg a járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága igazgatási (Budapesten oktatási) osztályának gyámügyi előadójához kísérje.

5. Nevelőintézetből (gyermekvédő otthonból, gyermekotthonból, stb.) történt megszökés folytán, vagy egyébként csavargáson ért kiskorút a rendőrség a községi tanács végrehajtó bizottságának gyámügyekkel foglalkozó ügyintézőjéhez, illetőleg a járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtóbizottsága igazgatási (Budapesten oktatási) osztályának gyámügyi előadójához kíséri. Ha a gyermek szüleitől szökött meg, s a szülők lakóhelye megállapítható, a rendőr a szülőkhöz kíséri vissza a gyermeket.

6. A községi tanács végrehajtó bizottságának gyámügyekkel foglalkozó ügyintézője, illetőleg a járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága igazgatási (Budapesten oktatási) osztályának gyámügyi előadója a 4. és 5. pont rendelkezése folytán hozzá kísért gyermeket a 955—84/1954. O. M. T. K. 78. számú utasítás 39. §-a alapján ideiglenes hatállyal haladéktalanul beutalja a legközelebbi megyei (fővárosi) gyermekvédő otthonba, ahová a gyermeket a rendőr kíséri tovább.

A beutaló szerv a gyermeket és a kísérő rendőrt utazási utalvánnyal látja el, ha a gyermekvédő otthon más helységben működik. Utazási utalványokat a járási tanács vb. igazgatási osztálya negyedévenként bocsájt megfelelő számban a községi tanácsok rendelkezésére. Az utalványok elszámolása a 81—185/95—1954. XI., és a 81—8/1957. O. M. számú utasítás rendelkezései alapján történik. A községi tanács vb. a járási tanács vb. igazgatási osztályának számol el.

7. A gyermekvédő otthon az ideiglenesen beutalt gyermek átvételéről a rendőrnek igazolást ad, amit a rendőr az ideiglenes beutalást elrendelő szervhez soronkívül juttat el.

8. A bíróság által javító-nevelő intézetbe utalt fiatalkorúaknak a helybeli letartóztató intézetbe (javítónevelő intézetbe) történő kísérését a büntetést végrehajtó szervek végzik. Amennyiben a letartóztató intézet (javító-nevelő intézet) nem az eljáró bíróság székhelyén van, a bekísérésről — a bíróság felhívására — a rendőrség gondoskodik.

9. Ez az utasítás a közzététel napján lép hatályba. A 955—84/1954. O. M. (T. K. 78.) számú utasítás 79. §-a hatályát veszti.

39001/1959 IV. n. ut.
1959 IX 1-én lép hat.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /22

Kivonat a szabálysértési eljárást szabályozó 32/1955. M.T. sz. rendeletből. (A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések.)
(Megjelent a Magyar Közlöny 61. számában 1955. jún. 8-án.)

63. §.

(1) Ha szabálysértést olyan fiatalkorú (12—18 éves személy) követte el, akit tankötelezett vagy rendszeres iskolai oktatásban részesül, szabálysértés miatt — a súlyosabb szabálysértések kivételével — rendszerint iskolai fegyelmező intézkedésnek van helye.

(2) A birságoló szerv az (1) bekezdésben említett esetben a feljelentést, illetőleg a feljelentés kiegészítése alapján a szabálysértés rövid leírását magában foglaló megkeresést küld az iskola vezetőjéhez (igazgatóságához) hogy a fiatalkorúval szemben az iskolai fegyelmező szabályai szerint járjon el.

(3) Az iskola vezetője köteles a fiatalkorúval szemben megfelelő fegyelmező intézkedést alkalmazni és erről a birságoló szervet értesíteni.

64. §.

(1) Ha 63. §. alkalmazására nincs lehetőség, illetőleg, ha a birságoló szerv a 63. §. alkalmazását nem tartja célravezetőnek, a birságoló szerv a szabálysértési ügyben az elkövető meghallgatására határnapot tűz ki.

(2) Ha az elkövető fiatalkorú, de nem tanköteles, vagy nem részesül rendszeres iskolai oktatásban, a súlyosabb szabálysértés miatt ellene indított ügyben a meghallgatás napjáról a lakóhelye szerint illetékes járási (járási jogi városi, fővárosi és városi kerületi) tanács végrehajtó bizottságának oktatási osztályát, mint elsőfokú gyámhatóságot — a szükséghez képest, — értesíteni kell.

(3) Tanköteles vagy rendszeres iskolai oktatásban részesülő fiatalkorú meghallgatása esetén — ha ez szükségesnek látszik — az iskola vezetőjét (igazgatóját) értesíteni kell.

65. §.

(1) A fiatalkorú szabálysértési ügyében kitűzött határnapra a fiatalkorú gondozóját azzal a felhívással kell megidézni, hogy a fiatalkorút

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /23

hozza magával, egyúttal figyelmeztetni kell a gondozót, a (2) bekezdésben foglalt rendelkezésekre.

(2) Ha a megidézett gondozó határnapon nem jelenik meg, vagy a fiatalkorút nem hozza magával, a birságoló szerv őt 100,— forintig terjedhető rendbírsággal sújthatja és a fiatalkorú távolmaradásával okozott költség megtérítésére kötelezheti.

(3) Nincs helye a (2) bekezdésben említett intézkedésnek, ha a gondozó igazolja, hogy őt a fiatalkorú távolmaradásában nem terheli felelősség.

66. §.

Fiatalkorúval szemben csak akkor van helye pénzbirság kiszabásának, ha a fiatalkorú önálló keresettel (vagyonnal, jövedelemmel), rendelkezik és az ügy körülményei — különösen a szabálysértés súlya — a pénzbirság kiszabását indokolttá teszi.

67. §.

(1) A birságoló szerv — ha nincsenek meg a 66. §-ban említett feltételek — szabálysértés miatt a fiatalkorút figyelmeztetésben részesíti.

(2) A figyelmeztetés úgy történik, hogy a birságoló szerv nevében eljáró személy a fiatalkorút — gondozója jelenlétében — az elkövetett szabálysértésre figyelmezteti és felhívja őt a helyes magatartásra.

(3) Figyelmeztetés megtörténtét jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(4) A figyelmeztetés esetén az eljárást — határozattal — meg kell szüntetni. E határozat ellen [illegible] helye nincs.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /24

A fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről szóló 1951 : 34. számú törvényerejű rendeletnek az 1954 : 23. számú törvényerejű rendelettel módosított és egységes szerkezetbe foglalt szövege.

(Az 1954 : 23. számú törvényerejű rendelet kihirdettetett az 1954 : augusztus hó 6. napján.)

A Magyar Népköztársaság különös gondot fordít az ifjúság fejlődésére és nevelésére (Alkotmány 52. §.) s ezt a gondoskodást érvényesíti a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási szabályok megállapításánál is. Évégből a fiatalkorúakkal szemben nem alkalmas olyan rendelkezéseket, amelyek azoknak fejlődését gátolnák és a szabályozásnál olyan intézkedésekre törekszik, amelyek alkalmasak arra, hogy a fiatalkorúak helyes irányban való fejlődését előmozdítsák és őket a társadalom hasznos tagjaivá neveljék.

I. Fejezet.

(Bevezető szabályok)

1. §. A büntetőtörvények alkalmazásában fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét meghaladta, de tizennyolcadik életévét még nem töltötte be.

2. §. Fiatalkorúakkal szemben a büntetőjogi és a büntetőeljárási szabályokat az alábbi fejezetek rendelkezéseiben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

II. Fejezet.

(Büntetőjogi szabályok)

3. §. (1) A bíróság azzal a fiatalkorúval szemben, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét még nem töltötte be, csak az alábbi intézkedéseket alkalmazhatja:

a) a fiatalkorút bírói megrovásban részesíti,

b) a fiatalkorút próbára bocsátja,

c) a fiatalkorúval szemben javítónevelést vagy gyógypedagógiai nevelést rendel.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /25

(2) Azzal a fiatalkorúval szemben, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét betöltötte, a bíróság — ha az eset körülményeit mérlegelve a fiatalkorú nevelése érdekében célszerűnek látja — az elkövetett bűncselekményre megállapított szabadságvesztésbüntetés, illetőleg pénzbüntetés helyett az előző bekezdésben megjelölt intézkedéseket alkalmazhatja. A megjelölt intézkedések alkalmazásának van helye akkor is, ha az elkövetett cselekmény pénzbüntetéssel büntetendő, azonban ennek alkalmazását a 9. §. rendelkezése kizárja.

4. §. (1) Javítónevelést akkor kell elrendelni, ha a fiatalkorú nevelése és fejlődése addigi környezetében megfelelően nem biztosítható és ezért helyes irányban való fejlődése érdekében intézeti nevelése szükséges.

(2) A bíróság a fiatalkorúval szemben elrendelt javítónevelés tartamát nem határozza meg: annak legrövidebb tartama egy év. A javítónevelést erre a célra rendelt intézetben kell végrehajtani.

(3) Azt, aki már legalább egy évet javítónevelésben töltött és ez alatt megjavulásának jelét adta, az intézeti tanács egyévi időtartamra az intézetből ideiglenesen elbocsátja. Ha az egy év alatt a fiatalkorú kifogástalan magatartást tanúsított, annak elteltével az elbocsátás véglegessé válik, ellenkező esetben pedig a bíróság végzéssel kimondja a javítónevelés folytatását.

(4) Olyan személlyel szemben, aki tizenhetidik életévét betöltötte, javítónevelést kimondani nem lehet: ha olyan személy, akivel szemben korábban javítónevelést mondottak ki, tizennyolcadik évét betölti, a bíróság ítéletének a javítónevelésre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és helyette megfelelő új határozatot hoz. A bíróság akként is rendelkezhetik, hogy az ilyen személy — annak az oktatási évnek a végéig, amelyben tizennyolcadik életévét betöltötte — tanulmányait továbbra is a javítónevelőintézetben folytassa.

5. §. (1) Ha a fiatalkorúnak eddigi környezetében való meghagyása nevelése érdekében nem volna kívánatos, értelmi fogyatékosságánál fogva azonban a javítónevelés sem igérne vele szemben eredményt, a bíróság javítónevelés helyett gyógypedagógiai nevelést rendelhet el. A gyógypedagógiai nevelés tartamát a bíróság nem határozza meg, annak legrövidebb tartama egy év.

(2) Azt, hogy az (1) bekezdésben említett egy év elteltét követően a fiatalkorú meddig marad az intézet kötelékében, az intézeti oktatás eredményének és a fiatalkorú értelmi fejlődésének alapulvételével az intézet vezetője határozza meg.

(3) A 4. §. (4) bekezdését a gyógypedagógiai nevelés esetében is megfelelően alkalmazni kell.

6. §. (1) A próbárabocsátás célja az, hogy a fiatalkorúnak a számára kitűzött idő alatt alkalmat nyújtson kifogástalan magaviseletével megjavulásának bebizonyítására s arra, hogy az elkövetett cselekményért való megbüntetésnek mellőzését kiérdemelje.

(2) Próbárabocsátás esetében a bíróság a fiatalkorúval szemben a végleges intézkedés meghozatalát egyévi próbaidőre elhalasztja s azt, amennyiben a fiatalkorú az egy év alatt kifogástalan magatartást tanúsít, végleg mellőzi, ellenkező esetben pedig büntetést szab ki vagy javítónevelést rendel. Tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorúval szemben büntetést ilyen esetben sem szabad kiszabni.

(3) A próbárabocsátás ideje alatt a fiatalkorú különleges magaviseleti szabályok és ellenőrzés 38. §. (2) bekezdés alatt áll.

(4) Nem lehet próbárabocsátani azt, akit korábban egy évet meghaladó börtönbüntetésre ítéltek, vagy aki az ítélet meghozatalakor a tizenhetedik életévét betöltötte.

(5) A próbaidő tartama az elévülési időbe nem számít be.

(6) A próbárabocsátást a bíróság végzéssel mondja ki.

7. §. (1) Bírói megrovást a fiatalkorúval szemben akkor kell alkalmazni, ha a cselekmény természetét és a fiatalkorú egyéniségét figyelembevéve ez az intézkedés is elegendőnek mutatkozik.

(2) Azzal szemben, akit korábban egy évet meghaladó börtönbüntetésre ítéltek, bírói megrovást alkalmazni nem lehet.

8. §. (1) Fiatalkorúra halálbüntetést vagy életfogytig tartó börtönbüntetést kiszabni nem lehet, kivéve, ha ezt a törvény külön rendeli, azok helyett a fiatalkorúval szemben határozott tartamú börtönbüntetést kell megállapítani.

(2) A fiatalkorúra kiszabható börtönbüntetés leghosszabb tartama tizenöt év, ha a törvényben egyébként megállapított büntetés halál vagy életfogytig tartó börtön — tíz év, ha a törvény egyébként tíz évnél hosszabb tartamú börtönbüntetést rendel, fel éve mindkét esetben, hogy a fiatalkorú a cselekmény elkövetésekor tizenötödik életévét már betöltötte. Ezeken az eseteken kívül a börtönbüntetés leghosszabb tartama a fiatalkorúra is ugyanaz, mint amelyet a törvény a cselekmény elkövetőjére egyébként megállapít, de legfeljebb öt év.

(3) A fiatalkorúval szemben kiszabható börtönbüntetés legrövidebb tartama bármely bűntett esetében harminc nap.

(4) A fiatalkorúval szemben alkalmazandó elzárásbüntetés leghosszabb tartama akkor is két hónap, ha a kihágás elkövetője egyébként hosszabb tartamú elzárással büntetendő.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /27

(5) Fiatalkorúval szemben az elévülési idő meghatározásánál (Btá. 25. §.) az előbbi rendelkezésekben megállapított büntetéseket kell figyelembe venni.

9. §. (1) Pénzbüntetést fiatalkorúra csak akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete, egyéb jövedelme vagy vagyona van.

(2) A behajthatatlan pénzbüntetést börtönre átváltoztatni vagy azt más intézkedéssel helyettesíteni nem lehet.

10. §. Közügyektől eltiltást és foglalkozástól eltiltást fiatalkorúval szemben csak egy évet meghaladó börtönbüntetés kiszabása esetén lehet alkalmazni: alkalmazásuk abban az esetben is a bíróság belátásától függ, ha azt a törvény egyébként kötelezően rendeli.

11. §. A biztonsági őrizetre vonatkozó rendelkezéseket az elmebetegsége miatt nem büntethető személlyel szemben akkor is alkalmazni kell, ha a bűntettet fiatal korúként követte el.

12. §. Fiatalkorú által elkövetett több bűncselekmény esetében valamennyi bűncselekményért egy egységes büntetést vagy intézkedést (3. §.) kell alkalmazni. Ez a rendelkezés mind a nem jogerős mind a jogerős, de még végre nem hajtott ítélettel már elintézett ügyekben is irányadó.

13. §. Ha a 12. §. alá tartozó esetben a bíróság büntetést alkalmaz, ennek felső határára nézve az összbüntetés szabályai irányadók, azzal a korlátozással azonban, hogy a 8. §-ban megállapított felső határokat túllépni ezen a címen sem lehet.

14. §. Ha valakit fiatakorban elkövetett bűncselekmény mellett felnőttkorban elkövetett bűncselekmény is terhel, vele szemben a 3. §-ban megjelölt intézkedések alkalmazásának helye nincs, ilyen esetben — amennyiben a fiatalkorban elkövetett cselekmény tekintetében a 22. §. alkalmazásra nem kerül — összbüntetést kell kiszabni.

III. Fejezet.
(Büntető eljárási rendelkezések.)

15. §. (1) Azokban az ügyekben, amelyekben a felnőttkorúakkal szemben elsőfokon a megyei bíróság jár el, a fiatalkorúakra is a megyei bíróságnak van hatásköre.

(2) A fiatalkorúaknak azokban az ügyeiben, amelyek az előbbi rendelkezés értelmében nem tartoznak a megyei bíróság hatáskörébe, elsőfokon az igazságügyminiszter által kijelölt járásbíróságok, mint a fiatalkorúak bíróságai járnak el.

(3) A fiatalkorúnak járásbírósági hatáskörbe tartozó büntető ügyét rendszerint akkor is a fiatalkorúak bírósága bírálja el elkülöní-

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /28

tetten, ha az felnőtt terhelt ügyével áll összefüggésben. Az ügyre egyébként illetékes járásbíróság azonban fontos okból a felnőtt terhelt ügyével együtt a fiatalkorú ügyét is maga elbírálása körében vonhatja: ezt kimondó határozata ellen fellebbezésnek helye nincs.

(4) A jelen törvényerejű rendelet eljárási rendelkezéseit a 19. §. (1) bekezdését és a 20. §-t kivéve — akkor is alkalmazni kell, ha a fiatalkorú ügyében elsőfokon a megyei bíróság jár el vagy a járásbíróság előtt a fiatalkorú ügyét felnőtt terhelt ügyével együtt bírálják el.

16. §. (1) Hatályát vesztette az Fn. 5. §-a folytán.

(2) A fiatalkorúak budapesti bírósága megszűnik.

17. §. A fiatalkorúak bíróságának hivatásos bíráit az igazságügyminiszter jelöli ki, a kijelölt hivatásos bíró akadályoztatása esetében helyettesítésről a bíróság elnöke gondoskodik.

18. §. A fiatalkorúak bíróságának tanácsában ülnökként (pótülnökként) a Pedagógus Szakszervezetnek és a Magyar Nők Demokratikus Szövetségének egy-egy tagja vesz részt. A fiatalkorúak bíróságának ülnökeire vonatkozó szervezeti rendelkezéseket az ülnökökről szóló általános szabályok figyelembevételével az igazságügyminiszter rendeletben állapítja meg.

19. §. (1) A fiatalkorúak bírósága elé tartozó ügyekben az ügyész hatáskörében az ügyészség vezetője által kijelölt ügyész jár el.

(2) Fiatalkorúval szemben büntető eljárásnak magánvádra helye nincs. Ezt a rendelkezést alkalmazni kell az eljárás minden szakában, tekintet nélkül arra, hogy az ügyben mely bíróság jár el.

20. §. A fiatalkorúak bírósága előtti eljárásban egymagában annálfogva, hogy a terhelt fiatalkorú [Bp. 49. §. (1) bekezdés b) pont], védő részvétele a tárgyaláson nem kötelező.

21. §. Fiatalkorúval szemben előzetes letartóztatást a büntető perrendtartásban megállapított előfeltételek fennállása esetében is csak akkor lehet alkalmazni, ha ez a cselekmény különösen súlyos volta miatt, vagy azért, mert a fiatalkorú eddigi környezetében nem hagyható, elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik.

(2) A fiatalkorú előzetes letartóztatását az azt elrendelő hatóság intézkedése szerint vagy a felnőttek letartóztatására rendelt helyiségben, de a fiatalkorú elkülönítése mellett vagy a fiatalkorúak átmeneti elhelyezésére szolgáló intézetben kell foganatosítani.

22. §. Fiatalkorúval szemben a nyomozás megtagadásának (Bp. 90. §.) illetőleg megszüntetésének (Bp. 133. §.) úgyszintén a bírói eljárás megszüntetésének (Bp. 145. §.) illetőleg felmentő ítélet hozatalá-

nak (Bp. 180. §.) a törvényben egyébként meghatározott esetekben felül akkor is helye lehet, ha a fiatalkorú

a) értelmének fejletlenségénél fogva a cselekmény társadalomra veszélyes voltát kellőképpen nem ismerhette fel,

b) az egyébként csekélyebb súlyú cselekményt túlnyomóan más személy befolyása alatt követte el és vele szemben nevelő jellegű intézkedésre szükség nincs.

23. §. Fiatalkorú ellen folytatott büntető ügy tárgyalásáról a nyilvánosságot a büntető perrendtartásban meghatározott eseteken felül akkor is ki kell zárni, ha ez a fiatalkorú érdekében szükségesnek mutatkozik.

24. §. A tárgyalást a fiatalkorú terhelt jelenléte nélkül megtartani azokban az ügyekben sem lehet, amelyekben a vád tárgya kizárólag pénzbüntetéssel büntetendő bűntett. [Bp. 154. §. (3) bek.]

(2) A bíróság elrendelheti, hogy a tárgyalást abban a részben amely a fiatalkorú terhelt erkölcsi fejlődésére káros hatással lehetne, a fiatalkorú távollétében tartsák meg. Az ekként lefolytatott tárgyalás eredményének lényegét az elnök a fiatalkorú terhelttel legkésőbb a határozathozatal előtt közli.

(3) Fiatalkorú ügyében kitűzött tárgyalásról a fiatalkorú iskolai hatóságát is értesíteni kell.

(4) Fiatalkorú ügyében a tárgyalás megtartása előtt környezettanulmányt kell beszerezni.

25. §. (1) Fiatalkorú elleni büntető ügyben meg kell idézni lehetőleg a fiatalkorúval együtt és tanúként ki kell hallgatni a fiatalkorú gondozóját (szülő, törvényes képviselő, stb.) azoknak a körülményeknek a felderítése végett, amelyek a fiatalkorú egyéniségének, értelmi fejlettségének és életviszonyainak megismeréséhez szükségesek. Az idevonatkozó adatok közlésére a Bp. 37. §-ában meghatározott mentesség nem terjed ki.

(2) Ha a szabályszerűen idézett fiatalkorú a tárgyaláson nem jelenik meg és az előbbi rendelkezés szerint vele együtt tanúként megidézett gondozó nem igazolja, hogy őt a fiatalkorú elmaradásában hiba nem terheli, a bíróság a gondozót a Bp. 62. §-ának a megfelelő alkalmazása mellett a fiatalkorú elmaradásával okozott költség megtérítésére kötelezheti és pénzbírsággal sújthatja.

(3) A bíróság a fiatalkorúak büntető ügyében szakértőként szakképzett pedagógust hallgathat meg, vagy a helyi tanács oktatási osztályának véleményét is beszerezheti.

26. §. (1) A bírói megrovást, próbárabocsátást, javító-nevelést vagy gyógypedagógiai nevelést rendelő határozatban a bűnösnek kimondást mellőzni kell.

(2) A bűnügyi költségek megtérítéséről az említett esetekben is ugyanúgy kell rendelkezni, mintha a fiatalkorú terheltet bűnösnek mondták volna ki.

27. §. (1) Másodfokú bíróságként a járásbíróság, mint a fiatalkorúak bírósága által elbírált ügyekben is a megyei bíróság jár el.

(2) Fiatalkorúval szemben a megelőző §-ok eljárási rendelkezéseit a 19. §. (1) bekezdést, a 20 §-t, és a 24. §. — (1) bekezdését kivéve — a másodfokú bíróság előtti eljárásban is alkalmazni kell.

28. §. Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésnek a javító-nevelés és a gyógypedagógiai intézetbe utalás végrehajtására nincs halasztó hatálya, a bíróság azonban a fiatalkorú személyes körülményeit mérlegelve, a végrehajtást felfüggesztheti.

29. §. A próbárabocsátást vagy a bírói megrovást kimondó ítéleti rendelkezés ellen a többi jogosult által bejelentett fellebbezés csak akkor hatályos, ha a rendelkezés ellen az ügyész is fellebbezést jelentett be.

30. §. A fiatalkorú ügyében hozott jogerős ítéletet meg kell küldeni a fiatalkorú elsőfokú iskolai hatóságának.

31. §. Ha a jogerős ítélet próbárabocsátást vagy bírói megrovást mondott ki, a fiatalkorú javára perújításnak helye nincs.

32. §. Három hónapot meghaladó határozott tartamú börtönbüntetés esetében a fiatalkorút már a büntetés kétharmad részének kitöltése után feltételes szabadságra lehet bocsátani, sőt ennek helye lehet már a büntetés felének kitöltése után is.

33. §. (1) Ha az, akit fiatalkorban elkövetett cselekmény miatt ítéltek börtönbüntetésre, annak foganatbavételekor tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, a büntetést a fiatalkorúak börtönében, ha pedig már betöltötte, a felnőttkorúak börtönében kell foganatba venni.

(2) Az, aki börtönbüntetésének a fiatalkorúak börtönében való végrehajtása alatt tölti be a tizennyolcadik életévét, ha reánézve a feltételes szabadságrabocsátás előfeltételei egyébként fennállnak, feltételes szabadságra kell bocsátani. Ha a feltételes szabadságrabocsátás előfeltételei hiányoznak, vagy a feltételes szabadságot megszüntették, a hátralévő büntetését a felnőttkorúak börtönében kell kitöltenie.

34. §. Fiatalkorúra kiszabott elzárásbüntetést rendszerint a fiatalkorúak börtönébe kell végrehajtani, kivételesen azonban az elzárásbüntetés — elkülönítés mellett — a felnőttkorúak börtönében is végrehajtható. Tizennyolcadik életévét betöltött személlyel szemben az elzárás-

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /31

büntetés végrehajtását is mindig a felnőttkorúak börtönében kell megkezdeni, illetőleg a tizennyolcadik év betöltése után folytatni.

35. §. A fiatalkorúakkal szemben alkalmazott büntetések és egyéb intézkedések végrehajtásának részletes szabályait a fiatalkorúak neveléséhez és fejlődéséhez fűződő érdekek különös figyelembevétele mellett az igazságügyminiszter állapítja meg.

IV. Fejezet.

Nevelők és gondozók felelőssége.

36. §. Bűntettet követ és két évig terjedhető börtönnel büntetendő a gyermek (fiatalkorú) tartására, nevelésére, illetőleg gondozására köteles személy (szülő, gyám, nevelő, stb.) aki kötelességeit nem teljesíti, vagy a gyermek (fiatalkorú) érdekeit súlyosan sértő módon elhanyagolja és ezáltal a gyermek (fiatalkorú) életét, egészségét, testi vagy szellemi fejlődését súlyosan veszélyezteti, illetőleg a gyermeket (fiatalkorút) nélkülözésnek teszi ki, továbbá döntő mértékben okozójává válik annak, hogy a gyermek (fiatalkorú) bűncselekményt követ el.

37. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, bűntett miatt öt évig terjedhető börtönnel büntetendő a gyermek (fiatalkorú) tartására, nevelésére, illetőleg gondozására köteles személy, (szülő, gyám, nevelő, stb.) aki a gyermeket arra veszi rá, hogy bűncselekményt kövessen el vagy egyébként az erkölcsi züllés útjára lépjen.

V. Fejezet.

(Vegyes rendelkezések.)

38. §. (1) Ha valamely védő- vagy óvóintézkedés a fiatalkorú erkölcsi fejlődése, nevelése, gondozása vagy környezetének megváltoztatása végett büntető eljárás körén kívül mutatkozik szükségesnek, ennek megtétele a járási tanács, városokban a városi tanács, Budapesten a városi kerületi taáncs végrehajtó bizottságának hatáskörébe tartozik. Ugyancsak hatáskörébe tartozik az intézkedés, ha arra tizenkét éven aluli személlyel (gyermekkel) szemben van szükség akár bűncselekmény elkövetése miatt, akár azért, mert az környezetében erkölcsi züllésnek van kitéve, vagy mert a züllés útjára lépett.

(2) Ugyancsak a végrehajtó bizottság hatáskörébe tartozik a fiatalkorú ellenőrzése próbárabocsátásának, a javító-nevelésből való ideiglenes elbocsátásának, valamint feltételes szabadságrabocsátásának tartama alatt, de legkésőbb tizennyolcadik életévének betöltéséig. A tizennyolca-

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /32

dik életévét betöltött személyre vonatkozóan a végrehajtó bizottság ellenőrzést nem végez, köteles azonban az ilyen személy elhelyezését, valamint munkábaállítását elősegíteni s ehhez részére minden szükséges támogatást megadni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben említett intézkedések céljából a bíróság, illetőleg az ügyészség az illetékes tanácshoz fordul.

(4) A végrehajtó bizottság az előbbi rendelkezések értelmében reáháruló tennivalókat az állandó bizottság tagjainak és aktíváinak, valamint az erre alkalmas társadalmi szervek tagjainak bevonásával látja el. Az evégből esetleg szükséges eljárási szabályokat az igazságügyminiszterrel egyetértve az oktatásügyi miniszter állapítja meg.

39. §. Hatályát vesztette az 1953. 16. tvr. 1. §-a folytán.

40. §. (1) A jelen törvényerejű rendelet a 18. §. továbbá a 38. §. (2)—(4) bekezdései kivételével — az 1952. évi január hó 1. napján lép hatályba. A hatálybalépés napját a 18. §-ra az igazságügyminiszter a 38. §. (2)—(4) bekezdéseire pedig az igazgazságügyimniszterrel egyetértve a belügyminiszter rendelettel állapítja meg.

(2) A jelen törvényerejű rendelet rendelkezéseit a — Btá. 2. §-ára való tekintet nélkül — a hatálybalépése előtt elkövetett cselekményekre és a hatálybalépéskor már folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.

(3) A jelen törvényerejű rendelet hatálybalépésével az 1908. XXXVI. tv. II. fejezetének (15—30. §.) továbbá az 1913. VII. törvénynek még hatályba lévő rendelkezései, az 1928. X. tv. 18. §-a, az 1944. V. tv. 6. §-ának 4. pontja, úgyszintén az 1949. XI. tv. 90—96. §-ai, az 1950. 39. tvr. 19—21. §-ai és az 1950. 46. tvr. 12. §-a hatályukat vesztik. A csavargásra és a koldulásra vonatkozó büntető rendelkezésekben (btk. 64. és 67. §.) említett tizenhatodik életév helyett ezentúl is a tizennyolcadik életévet kell érteni.

41. §. A jelen törvényerejű rendelet rendelkezéseit — a 15—20. §-okban, a 26. §. (2) bekezdésében, továbbá a 27. §. (1) bekezdésében foglaltak kivételével — a katonai büntetőbíráskodás körében is alkalmazni kell.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /33

Az igazságügyminiszter 11/1954. (IX. 22.) I. M. számú rendelete a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezések végrehajtásáról.

(Igazságügyi Közlöny 1954. 16. számában.)

A fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről szóló és az 1954. évi 23. számú törvényerejű rendelettel módosított 1951. évi 34. számú törvényerejű rendelet (a továbbiakban Ftvr.) végrehajtása tárgyában a legfőbb ügyésszel, a belügyminiszterrel, az oktatásügyi miniszterrel, valamint a Munkaerőtartalékok Hivatalának elnökével egyetértve — a következőket rendelem:

I. Szervezeti rendelkezések.

1. §. Fiatalkorúak bíróságaiként a következő járásbíróságok járnak el:

a budapesti V. kerületi bíróság Budapest területére kiterjedő illetékességgel,

a pestvidéki járásbíróság Pest megye területére kiterjedő illetékességgel,

a vidéki megyei bíróságok székhelyén lévő járásbíróságok — az alábbi kivételekkel — a megyei bíróság területére kiterjedő illetékességgel,

végül a gyöngyösi, a kalocsai, tatai, valamint a sátoraljaújhelyi járásbíróság a területükre kiterjedő illetékességgel.

2. §. A fiatalkorúak bírósága hivatásos bíráinak kijelölése kérdésében (Ftvr. 17. §.) az igazságügyminiszterhez a megyei bíróság elnöke tesz javaslatot.

3. §. Az Ftvr. 19. §-a értelmében kijelölt ügyész elnevezése: a fiatalkorúak ügyésze.

II. Az ügyész eljárása.

4. §. A Bp. 24. §-a (3) bekezdésének alkalmazásában a fiatalkorú terhelt lakóhelyének — ha eziránt kétség merül fel — a gondozója (szülője, törvényes képviselője) lakóhelyét kell tekinteni.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /34

5. §. A fiatalkorú születési anyakönyvi kivonatát és a környezettanulmányt [Ftvr. 24. §. (4) bek.] az ügyész köteles már a nyomozás során beszerezni.

6. §. Az ügyész bármikor intézkedhet a környezettanulmány kiegészítése iránt. A környezettanulmányt a nyomozati iratokhoz kell csatolni.

7. §. Ha az ügyész a fiatalkorúval szemben a nyomozást az Ftvr. 22. §-a alapján megtagadja vagy azt megszünteti, de védő, vagy óvó intézkedés megtételét látja szükségesnek, az Ftvr. 38. §-ának (3) bekezdése értelmében az illetékes gyámhatósághoz (2) 1952. (I. 29.) BM. sz. r. 1. §. fordul.

8. §. Ha az előzetes letartóztatást az Ftvr. 21. §-ának (1) bekezdése alapján a cselekmény különösen súlyos voltára tekintettel rendeli el, a fiatalkorút a felnőttek letartóztatására rendelt helyiségben kell a felnőttektől elkülönítve elhelyezni. Azt a fiatalkorút pedig, akinek előzetes letartóztatását azért rendelték el, mert eddigi környezetében meg nem hagyható, Budapesten a budapesti átmeneti nevelőintézetben, egyéb helyen pedig a felnőttek letartóztatására rendelt helyiségben, de az előbb említett fiatalkorúaktól is elkülönítve kell elhelyezni.

9. §. Az ügyész különös gondot köteles fordítani annak felderítésére, hogy a fiatalkorú cselekményével vagy magatartásával összefüggően nem állapítható-e meg nevelőjének, vagy gondozójának a felelőssége is. (Ftvr. 36. és 37. §.)

III. Eljárás a bíróság előtt.

10. §. Ha a bíróság a fiatalkorúval szemben gyógypedagógiai nevelés elrendelését látja szükségesnek, határozatának meghozatala előtt köteles szakértőként szakképzett gyógypedagógust meghallgatni. A szakértőként megidézhető személyek nevét és lakcímét az igazságügyminiszter a bíróságokkal közli.

11. §. Ha a fiatalkorú törvényes képviselője a bíróság határozatának kihirdetésénél nincs jelen, a határozatot vele kézbesítés útján kell közölni.

12. §. (1) A 10—11. §-ok rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha a fiatalkorúval szemben elsőfokon a megyei bíróság jár el vagy a járásbíróság (városi, városi kerületi bíróság) előtt a fiatalkorú ügyét felnőtt terhelt ügyével együtt bírálják el.

(2) Az (1) bekezdésben említett bíróságok a fiatalkorúval szemben teendő intézkedés helyes megválasztása végett a 10. §. esetén kívül is kötelesek szakértőként szakképzett pedagógust meghallgatni. A bíróságok szakértő kijelölése végett a pedagógus szakszervezethez, illetőleg annak helyi szervéhez fordulnak.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /35

IV. A büntetések és intézkedések végrehajtása.

13. §. (1) A fiatalkorúakkal szemben alkalmazott büntetések és intézkedések végrehajtásáról, valamint a fiatalkorúak ügyeiben felmerült, az államot illető bűnügyi költségek behajtásáról — kivéve a végrehajtással felmerült bűnügyi költségeket — a fiatalkorú ügyében elsőfokon eljárt bíróság gondoskodik.

(2) A fiatalkorúakkal szemben alkalmazott büntetések végrehajtása, valamint a bűnügyi költségek behajtása tekintetében az általános rendelkezéseket, az intézkedések végrehajtása tekintetében pedig a jelen rendeletet kell alkalmazni.

14. §. (1) Fiatalkorú ügyében az elsőfokon eljárt bíróság a javítónevelést elrendelő bírói határozat meghozatala után — annak jogerőre emelkedésére tekintet nélkül — haladéktalanul köteles a javítónevelésre utalt fiatalkorúnak a budapesti átmeneti nevelőintézetbe való átszállítása iránt intézkedni.

(2) Átszállítás előtt a fiatalkorút a börtönorvossal meg kell vizsgáltatni annak megállapítása végett, hogy nem-e szenved ragályos, vagy átszállítást akadályozó más betegségben, továbbá a fiatalkorú nőt arra nézve, hogy nincs-e terhes állapotban. Az erről kiállított börtönorvosi bizonyítványt az átszállítással egyidejűleg az átmeneti nevelőintézet részére meg kell küldeni.

(3) Ha a javítónevelésre ítélt fiatalkorú ragályos vagy intézetbe szállítását akadályozó más betegségben szenved, vagy terhes állapotban van és ezek miatt kórházi elhelyezése szükséges, evégből a bíróság a járási tanács, városokban a városi tanács, Budapesten a városi kerületi tanács végrehajtó bizottságához fordul, a fiatalkorú felgyógyulása után pedig intézkedik a fiatalkorúnak intézetbe szállítása iránt.

15. §. Az elsőfokon eljárt bíróság a 14. §-ban említett intézkedést követően beszerzi és haladéktalanul megküldi az átmeneti nevelőintézetnek:

1. a javítónevelésre utalt fiatalkorú ügyében hozott bírói határozatok teljes kiadmányát,
2. a fiatalkorú születési anyakönyvi kivonatát,
3. a fiatalkorúra vonatkozó környezettanulmányt,
4. a fiatalkorú iskolai bizonyítványát.

16. §. (1) A javítónevelést az oktatásügyi minisztériumnak vagy a Munkaerőtartalékok Hivatalának felügyelete alatt álló valamelyik intézetben kell végrehajtani. A javítónevelés végrehajtására szolgáló intézetek rendtartását az illetékes miniszter (főhatóság) az igazságügyminiszterrel egyetértve állapítja meg.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /36

(2) Azt, hogy a javítónevelés végrehajtása melyik intézetben történjék, a budapesti átmeneti nevelőintézet mellett szervezett bizottság határozza meg. A bizottság tagjai az igazságügyminisztérium, az oktatásügyi minisztérium és a Munkaerőtartalékok Hivatala által kijelölt egy-egy tag, valamint a budapesti átmeneti nevelőintézet vezetője.

(3) A bizottság beutaló határozatát a fiatalkorú életkorának, iskolai végzettségének, továbbá testi alkalmasságának és szellemi képességeinek figyelembevételével hozza meg.

(4) A bizottság a szükséghez képest, általában azonban havonta kétszer tart ülést. Az ülés előkészítéséről és a bizottság összehívásáról az átmeneti nevelőintézet vezetője gondoskodik.

17. §. A bizottság határozatáról a budapesti átmeneti nevelőintézet vezetője értesíti azt az intézetet, amelybe a fiatalkorút beutalták és egyben a fiatalkorú átszállításáról haladéktalanul gondoskodik.

18. §. (1) Az intézeti tanács a javítónevelésre utalt fiatalkorú ideiglenes elbocsátásáról [Ftvr. 4. §. (3) bek.] az illetékes tanácsot — az ellenőrzés érdekében szükséges intézkedés végett. [Ftvr. 38. §. (2)] — az elsőfokon eljárt bíróságot, valamint a budapesti átmeneti nevelőintézetet a fiatalkorú új tartózkodási és munkahelyének egyidejű közlése mellett haladéktalanul értesíti.

(2) Ha a javítónevelésre utalt fiatalkorú 18. életévét az ideiglenes elbocsátás tartama alatt tölti be, vagy az elbocsátás tartama alatt kifogástalan magatartást tanúsított, elbocsátása véglegessé válik. Erről a bíróságot, valamint a budapesti átmeneti nevelőintézetet értesíteni kell.

19. §. (1) Ha a javítónevelésre utalt fiatalkorú az ideiglenes elbocsátás tartama alatt olyan kifogás alá eső magatartást tanúsít, amelynek következtében őt megjavultnak tekinteni nem lehet, a bíróság határozata alapján a javító-nevelést folytatni kell.

(2) A bíróság, ha a fiatalkorú kifogás alá eső magatartásáról értesül, ezt az intézettel haladéktalanul közli és sürgős szükség esetén közvetlenül intézkedik a fiatalkorúnak az intézetbe való visszaszállítása iránt is. A bíróság az intézettel azt is közli, ha az ideiglenes elbocsátás tartama kifogás felmerülése nélkül járt le. Ha a fiatalkorúnak kifogás alá eső magatartásáról az ügyész értesül, a szükséges intézkedések megtétele végett a bírósághoz fordul.

(3) A bíróság a javítónevelés folytatását rendelő határozatát az intézeti tanáccsal, valamint a budapesi ámeneti nevelőintézettel azonnal közli. Az ideiglenesen elbocsátott fiatalkorúnak az intézetbe visszaszállítása iránt szükség esetén a bíróság intézkedik.

20. §. (1) Az intézet a javítónevelésben lévő fiatalkorú 18. életévének betöltése előtt egy hónappal a bírósághoz fordul a javítóneve-

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /37

lésre vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezése és megfelelő új határozat hozatala végett. [Ftvr. 4. §. (4) bek.] egyidejűleg pedig indokolt javaslatot tesz a fiatalkorúval szemben hozandó határozatra nézve: ebben a javaslatban — a szükséghez képest — ki kell térni a fiatalkorú tanulmányi intézetben való folytatásának engedélyezésére is.

(2) A bíróság a javaslat felett zárt ülésben dönt. Ha úgy találja, hogy a fiatalkorú megjavulásának jelét adta és vele szemben további intézkedésre szükség nincs, a javítónevelésre vonatkozó határozatát hatályon kívül helyezi és elrendeli a fiatalkorúnak az intézetből való elbocsátását, ellenkező esetben az ügyet tárgyalásra tűzi. A tárgyalást a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezések szerint kell lefolytatni és ennek alapján az új határozatot meghozni.

(3) Ha a bíróság a fiatalkorú elbocsátását rendelte el, erről az intézetet haladéktalanul értesíti azzal, hogy a fiatalkorút azonnal vagy 18. életévének betöltése napján az intézetből bocsássa el. — Az intézet az elbocsátással egyidejűleg értesíti a végrehajtó bizottságot, hogy a fiatalkorú részére a szükséges segítséget és támogatást adja meg. [Ftvr. 38. §. (2) bek.]

(4) Ha a bíróság a fiatalkorúval szemben új határozatában büntetést szabott ki, annak végrehajtása iránt az általános szabályok szerint intézkedik.

21. §. (1) A bíróság gyógypedagógiai nevelés elrendelése esetén a 14—14 §-ok értelemszerű alkalmazásával jár el.

(2) Azt, hogy a gyógypedagógiai nevelés végrehajtása melyik intézetben történjék, a budapesti átmeneti nevelőintézet mellett szervezett bizottság határozza meg. A bizottság beutaló határozatát a 16. §. (3) bekezdésére figyelemmel hozza meg, szükség esetén szakértőt kell meghallgatni arra vonatkozólag, hogy a fiatalkorút melyik gyógypedagógiai intézetbe utalja be.

(3) A fiatakorúnak a gyógypedagógiai intézetből való elbocsátásáról [Ftvr. 5. §. (2) bek.] a bíróságot értesíteni kell. A 20. §. rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell a gyógypedagógiai nevelés alatt álló fiatalkorú tekintetében is.

(4) A 21. §. rendelkezéseit a gyógypedagógiai intézetből megszökött fiatalkorú tekintetében is alkalmazni kell.

23. §. (1) A próbárabocsátás egyévi próbaidejét az azt kimondó bírói határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani.

(2) A próbárabocsátottnak magaviseletében alkalmazkodnia kell a bíróság és az ellenőrzésével megbízott személy rendelkezéseihez. Foglalkozását és tartózkodási helyét csak a gyámhatóság engedélyével szabad megváltoztatni.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /38

24. §. (1) Bírói megrovás esetén a tanács elnöke az elítélt fiatalkorúhoz életkorának és értelmi fejlettségének megfelelő komoly figyelmeztetést intéz, amelyben kioktatja az általa elkövetett cselekmény jelentőségére és társadalmi veszélyességére és megfelelő intelem útján felhívja arra, hogy a bűncselekmény elkövetésétől a jövőben tartózkodjék.

(2) A bírói megrovás megtörténtét a jegyzőkönyvbe fel kell jegyezni.

V. Átmeneti rendelkezések — Hatályukat vesztő jogszabályok.

25. §. (1) A jelen rendeletnek a javítónevelésből, illetőleg a gyógypedagógiai nevelésből való elbocsátására vonatkozó rendelkezéseit azon fiatalkorúak tekintetében is alkalmazni kell, akik 18. életévüket a rendelet hatálybalépése előtt már betöltötték, ideiglenesen elbocsátásuk azonban nem történt meg.

(2) Az intézetek a rendelet hatálybalépésétől számított két hónap alatt kötelesek az illetékes bírósághoz javaslatot tenni a megfelelő határozat meghozatala végett. A javaslatot azon fiatalkorúak tekintetében kell legelőbb megtenni, akik 18. életévüket már betöltötték, illetőleg akiknek ideiglenes elbocsátására legközelebb sor került volna.

26. §. A fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről szóló 1951. évi 34. számú törvényerejű rendelet végrehajtása tárgyában kibocsátott 7/1952. sz. IV. 11. I. M. számú rendelet, valamint a javítónevelésre utalt fiatalkorúaknak a nevelőintézetbe beutalásáról szóló 2/1952. I. 15. I. M. számú rendelet a jelen rendelet hatálybalépésével hatályát veszti.

27. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /39

A gyámügyi eljárás szabályozása. (955/84/1954. O. M. sz. rendelet.) (Megjelent: Tanácsok Közlönye II. évfolyam 78. sz. 1955. XII. 16.)

Kiskorúak állami gondozásba vétele.

Az állami gondozás célja:

36. §. (1) A kiskorút anyagi, erkölcsi vagy egészségi okból lehet állami gondozásba venni.

(2) Anyagi okból a gyámhatóság kizárólag azt a kiskorút veheti állami gondozásba, akinek szülei ismeretlenek, nem élnek, vagy munkaképtelenek és a kiskorú tartásáról, valamint neveléséről sem a szülők, sem más tartásra kötelezhető hozzátartozók nem tudnak gondoskodni. Munkaképes szülők gyermekét ebből az okból állami gondozásba venni nem lehet.

(3) Erkölcsi okból — a szülők munkaképességére és a kiskorú tartására köteles hozzátartozóinak anyagi helyzetére tekintet nélkül a gyámhatóság állami gondozásba veheti azt a kiskorút, akinek nevelését és fejlődését családi vagy egyéb környezete közvetlenül veszélyezteti és a kiskorú érdekének megóvására más intézkedést nem lehet tenni, vagy a tett intézkedés eredményre nem vezet.

(4) Egészségi okból — a szülők munkaképességére és a kiskorú tartására köteles hozzátartozóinak anyagi helyzetére tekintet nélkül a gyámhatóság állami gondozásba veheti azt a kiskorút, akinek egészségét környezete közvetlenül veszélyezteti és a kiskorú érdekének megóvására más intézkedést nem lehet tenni, vagy a tett intézkedés eredményre nem vezet.

Az eljárás megindítása.

38. §. (1) Az állami gondozásba vétel elrendelése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

(2) Az állami gondozásbavételt kérheti a kiskorú törvényes képviselője, a tizenkettedik életévét betöltött kiskorú, illetőleg a kiskorú érdekében bármely hatóság vagy személy. A gyámhatóság az állami gondozásbavétel elrendelése iránt hivatalból is intézkedhet.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /40

Eljárás sürgős intézkedést igénylő esetekben.

39. §. (1) Ha a kiskorú létérdekének biztosítása céljából azonnali intézkedésre van szükség, a községi (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága, a bíróság, az ügyész, vagy a rendőrhatóság a kiskorút ideiglenes hatállyal beutalja a legközelebbi megyei (fővárosi) gyermekvédő otthonba.

(2) A megyei (fővárosi) gyermekotthon vezetője az ideiglenes hatállyal történt felvételről vagy a rendőrség által végleg átengedett tizenkét éven felüli kiskorúnak felvételéről az állami gondozásbavétel kérdésében való határozathozatal végett az illetékes gyámhatóságot [6. §. (1) bek. c) pont] azonnal értesíti. Ha a kiskorú a tizenkettedik életévét betöltötte, az otthon vezetője meghallgatja őt arra nézve, hogy a kiskorú maga is kívánja-e állami gondozásba vételét. A kiskorú meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet csatolja a gyámhatóságnak megküldött értesítéshez.

(3) Az illetékes gyámhatóságnak az állami gondozásba vételről az értesítésnek hozzá érkezésétől számított tizenöt napon belül érdemben határozni kell.

Gyámhatóság eljárása.

40. §. (1) A gyámhatóság a tizenkettedik életévét betöltött kiskorú, a szülők, a rokonok meghallgatása és környezettanulmány útján vagy más alkalmas módon szerez tájékoztatást azokról a körülményekről, amelyek az érdemi döntéshez szükségesek. Egészségi okból történő gondozásbavétel előtt szakértőként orvost kell meghallgatni.

(2) A megyei (fővárosi) gyermekvédő otthon vezetője által meghallgatott kiskorút [39. §. (2) bek.] a gyámhatóság csak akkor hallgatja meg újból, ha ezt valamely fontos okból szükségesnek tartja.

Az intézeti gyám.

41. §. (1) Az állami gondozásba vétellel a kiskorú intézeti gyámság alá került (Csjt. 99. §.). Ilyen esetben a szülői felügyeleti jog szünetel, a gyám tisztsége pedig megszűnik. (Csjt. 92. sz. 107. §.).

(2) Az intézeti gyám a megyei (fővárosi) gyermekvédő otthon vezetője, vagy igazgatási ügyekben eljáró helyettese.

(3) Az intézeti gyámot a kiskorúval szemben ugyanazok a kötelezettségek terhelik és ugyanazok a jogok illetik meg, mint a gyámhatóság által kirendelt gyámot, azzal a különbséggel, hogy a kiskorú vagyonának kezelését nem látja el.

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /41

(4) A gyámhatóság az intézeti gyámot fel nem mentheti és el nem mozdíthatja. Ha az intézeti gyám működése ellen észrevétel merül fel. a gyámhatóság annak a végrehajtóbizottságnak oktatási osztályához fordul, amely a gyermekvédő otthon vezetője felett a felügyeletet gyakorolja.

(5) Ha a kiskorúnak vagyona van, a gyámhatóságnak a vagyon kezelésére eseti gondnokot kell kirendelni.

Az állami gondozás megszünése.

42. §. Megszünik az állami gondozás, ha

a) a gyermek tizennyolcadik életévét betöltötte,

b) a gyermeket örökbefogadják,

c) a gyámhatóság az állami gondozásbavételt megszüntető határozatot hoz.

43. §. (1) Ha az állami gondozás előfeltételei egyébként már nem állnak fenn, a gyámhatóságnak az állami gondozást meg kell szüntetni.

(2) Az állami gondozás megszüntetését az intézeti gyám, továbbá ugyanazok kérhetik, akik az állami gondozásbavétel elrendelésére irányuló eljárás kezdeményezésére jogosultak.

(3) A gyámhatóság határozata előtt a szükséghez képest ugyanolyan módon állapítja meg az állami gondozás előfeltételeinek megszünésével kapcsolatos tényállást, mint az állami gondozásbavétel elrendelése előtt.

(4) Ha a gyámhatóság a kiskorú állami gondozását megszünteti, meg kell állapítani azt is, hogy a kiskorú az intézeti gyámság megszünése után szülői felügyelet alá kerül-e. Ha a kiskorú nem kerül szülői felügyelet alá, részére gyámot kell kirendelni.

(A rendelet XII. fej-ből és 11 §-ából)

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /42

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

1. Bevezető 3

2. A Belügyminiszterhelyettes 8-402 1957. számú utasítása a gyermek és fiatalkorúak védelmével kapcsolatos rendőri munka szabályozása tárgyában. (Megjelent: 1957. 10. sz. RUT). 5

3. A Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány 62 1957. (IX.. 24.) számú rendelete az Országos Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanács létesítéséről. (Megjelent: Magyar Közlöny 104. sz. 1957. IX. 24.) 13

4. Művelődésügyi Minisztérium 95—30/1957. III/3. számú rendelete az erkölcsi züllés útjára lépett kiskorúak intézeti elhelyezése tárgyában. (Megjelent: 1957. VII. 30). 17

5. A Művelődésügyi Miniszter és az Igazságügyminiszter 42/1957. (M.K. 7.) M. M. sz. együttes utasítása a szabadságvesztés-büntetésre ítélt, illetőleg az előzetes letartóztatásba helyezett anyák gondozás nélkül maradt kiskorú gyermekeinek elhelyezése és a jogerősen elítélt fiatalkorúak javító-nevelő intézetbe szállítása tárgyában. (Megjelent: Művelődésügyi Közlöny 7. sz. 1957. jún. 1.) 21

6. A szabálysértési eljárás szabályozása. (32/1955. M. T. sz. rendelet). (Megjelent: Magyar Közlöny 61. sz. 1955. jún. 8.) 23

7. A fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezésekről szóló 1951 : 34. számú törvényerejű rendeletnek az 1954 : 23. számú törvényerejű rendelettel módosított és egységes szerkezetbe foglalt szövege. 25

8. Igazságügyminiszter 11/1954. (IX. 22.) I. M. számú rendelete a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőjogi és büntető eljárási rendelkezése végrehajtásáról. (Igazságügyi Közlöny 1954. 16. sz.) 35

9. A gyámügyi eljárás szabályozása. (955/84/1954. O. M. sz. rendelet.) (Megjelent: Tanácsok Közlönye II. évf. 78. sz. 1955. XII. 16.) 41

ÁBTL - 4.2 - 50-1250/1958 /43